

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Bảy, ngày 16/08/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

BÀI 165

XÂY TRƯỜNG LÀ PHƯƠNG PHÁP CỨU BỀN TỐT NHẤT

Hòa Thượng nói: “**Xây trường là phương pháp cứu bền tốt nhất**”. Lời nói này thể hiện tinh thần độ sanh, cứu giúp chúng sanh của Hòa Thượng. Hòa Thượng có cái nhìn rất sâu, rất rộng. Chúng ta thường khuyên người ăn chay, niệm Phật, mọi người có thể làm theo nhưng họ không hiểu đạo lý vì sao cần ăn chay, niệm Phật; trong khi đó, trường học sẽ là nơi dạy con người biết đạo lý làm người.

Khoảng năm 1978, nước ta tổ chức chương trình xóa mù chữ, nhờ một vài tháng được học bỏ túc văn hóa mà Mẹ tôi đã biết đọc chữ và rất nhiều người đã thoát khỏi cảnh mù chữ. Đây là tầm nhìn vĩ mô của Nhà nước. Hòa Thượng là một vị tu hành nhưng Ngài không bảo mọi người xây chùa. Trong tiếng Hán, chữ chùa âm Hán Việt đọc là “*tự*”, là nơi để mọi người học tập, giảng dạy, không phải là nơi để mọi người cầu cúng, van xin. Chúng ta thờ cúng Phật Bồ Tát, Thánh Hiền bằng tâm chân thành thì cũng sẽ có được phước báu nhưng đó không phải là mục đích chính của Phật pháp. Nếu mọi người chỉ cầu cúng hình tượng Phật Bồ Tát mà không thật học thì những giáo lý của các Ngài sẽ dần bị mai một.

Hòa Thượng nói: “**Phật giáo không phải là tôn giáo mà Phật giáo là giáo dục**”. “*Giáo*” là giáo dục. “*Phật*” là chỉ một người hoàn thiện. Mục đích của Phật giáo là giáo dục con người để họ trở thành một người hoàn thiện, có ý niệm, hành động, việc làm tốt. “*Ý niệm tốt*” là ý niệm nghĩ đến tất cả chúng sanh. “*Hành động tốt*” là những hành động, cách đối nhân xử thế bình dị, dễ gần. “*Việc làm tốt*” là những việc làm chân thật lợi ích cho người, không vụ lợi. Người thế gian thường “*bỏ con tép bắt con tôm*”, làm việc gì cũng đều mong mình có được lợi ích. Chúng ta quán sát, mọi việc làm, hành động của chúng ta có đang mong cầu lợi ích cho mình không? Đây chính là chúng ta đang phản tỉnh, đang tu hành.

Trường học là nơi giảng dạy, hướng dẫn mọi người có những tri thức cần thiết, phù hợp với xã hội. Đạo đức thì không bao giờ cũ kỹ, lỗi thời. Thí dụ, trong thời đại 4.0, xã hội ngày càng phát triển, trí tuệ nhân tạo đang dần thay thế con người nhưng con người vẫn cần phải được giáo dục đạo đức. Tôi nói với người đọc đĩa Hòa Thượng giảng, nếu họ không cố gắng tiến bộ thì sắp tới các chương trình trí tuệ nhân tạo AI sẽ đọc thay họ. Trên thế giới, con người đã ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào rất

hiều lĩnh vực, có những khu mỏ được khai thác bởi hàng trăm chiếc xe tải không người lái. Trí tuệ nhân tạo AI là do con người lập trình, điều quan trọng là những người lập trình có đạo đức, có quan tâm đến sự hạnh phúc, an vui của mọi người hay không.

Chúng ta cần xây những ngôi trường chuẩn mực, dạy văn hóa, kỹ thuật và đạo đức làm người. Người xưa nói: *“Cứu cấp chứ không cứu đói”*. Chúng ta có thể giúp họ khỏi đói nhưng chúng ta không thể cứu họ cả một đời, không thể giúp họ thay đổi vận mệnh. Có những người tùy tiện hưởng sự giúp đỡ của người khác, thậm chí lãng phí những đồ ăn mà người khác tặng cho họ. Tôi biết, có nơi mỗi gia đình một tháng nhận hơn mười thùng mì tôm, họ không thể ăn hết nên đã mang bán, khi không được người khác giúp đỡ thì họ tiếp tục nghèo khổ. Chúng ta phải dạy mọi người cách để tái tạo phước báu, cải tạo vận mệnh.

Ngày trước, khi tôi đi cùng một người bạn, tôi nhìn thấy một bà cụ đang ngồi ở ngã tư, tôi đang cầm tay lái nên tôi nhắc người bạn biểu bà cụ một ít tiền. Sau khi đi qua đó, tôi chợt nghĩ ra là bà cụ đó đang hưởng phước thừa, bà không biết cách cải tạo vận mệnh, tái tạo phước báu. Nếu bà hưởng hết phước trong vận mệnh thì đời sau bà sẽ ra sao?

Người xưa kể câu chuyện, có một vị Tỳ kheo nhìn thấy một người phụ nữ đang ngồi khóc bên bờ sông, vị tỳ kheo đến hỏi cô gái lí do thì cô nói vì cô quá nghèo khổ. Vị Tỳ kheo nói: *“Vậy cô hãy bán cái nghèo cho tôi đi?”*. Cô gái ngạc nhiên nói: *“Cái nghèo mà cũng có thể bán hay sao? Làm cách nào để tôi bán cái nghèo?”*. Vị Tỳ kheo nói: *“Cô hãy xuống sông múc một bát nước cho tôi!”*. Cô gái nói: *“Nhưng ngay đến vật để đựng nước tôi cũng không có?”*. Vị Tỳ kheo đưa cho cô bình bát, cô gái xuống sông múc nước và đưa bát nước mời vị Tỳ kheo. Sau khi nhận bát nước, vị Tỳ kheo đã chúc nguyện và giảng giải đạo lý cho cô gái nghe, sau đó, cô gái đã bỏ ý định tự vẫn. Trong cuộc sống, điều quan trọng nhất là chúng ta mở được tâm vì người khác lo nghĩ.

Cách đây khoảng 10 năm, khi tôi giảng về chủ đề bố thí, tôi hỏi các cụ: *“Ở nhà các cụ có trồng mướp, bầu hay không? Có khi nào các cụ hái bầu, mướp tặng cho Cha Mẹ chồng, Cha Mẹ vợ, hàng xóm, hay hái cúng đường Phật, cúng đường Quý Thầy không?”*. Mọi người ngạc nhiên nói: *“Bầu mướp mà cũng cúng đường được sao!”*. Mọi hoàn cảnh đều là cơ hội để chúng ta tiến hành giáo dục, tùy thuộc từng trường hợp mà chúng ta có phương pháp giáo dục khác nhau. Thí dụ, có người thích cải tạo vận mệnh, có người thích làm giàu, có người thích tu sửa bản thân, có người muốn đời này vượt thoát sinh tử, tùy mong muốn của mỗi người mà chúng ta chia sẻ nội dung khác nhau. Đây là chúng ta thực tiễn Phật pháp ngay trong đời sống thường ngày. Khi lần đầu vào một ngôi nhà, tôi luôn quán sát, chọn vị trí ngồi thuận tiện để không cản trở người khác.

Hòa Thượng nói: **“*Xây trường là phương pháp cứu bản tốt nhất*”**. Người được tiếp nhận giáo dục chuẩn mực của Thánh Hiền, giáo huấn của Phật Bồ Tát, tiếp nhận kỹ năng sống thì mới có thể làm mọi việc một cách tốt đẹp. Nếu chúng ta không được tiếp nhận sự giáo dục thì chúng ta sẽ không đạt được hiệu suất cao trong công việc. Thí dụ, mọi người làm một mẻ đậu ngon và dọn dẹp mọi thứ gọn gàng chỉ trong khoảng 15 phút; chúng ta làm một mẻ đậu trong hơn nửa giờ đồng thời đậu bị nát, mọi thứ bừa bộn thì đó là do chúng ta không chịu học hỏi. Chúng ta cần chủ động học hỏi cách làm của mọi người. Tôi chỉ cần nhìn qua Camera thì có thể nắm được diễn biến ở các vườn rau.

Hòa Thượng nói: **“*Ở thế gian, chúng ta phải tận tâm tận lực giúp đỡ những chúng sanh khổ nạn thoát khỏi sự bần hàn. Việc giúp đỡ chúng sanh bằng vật chất là quan trọng nhưng việc dạy bảo họ cũng không kém phần quan trọng!*”**. Nếu một người không có thức ăn, quần áo thì chúng ta tặng họ những thứ này đồng thời phải dạy kiến thức cho họ.

Khi còn nhỏ, tôi thường đi trồng lúa, trồng rau cùng Ba, những công việc của nhà nông tôi đều nắm được nhưng tôi không biết những kiến thức trong các lĩnh vực khác. Hiện tại, tôi đã có thể làm rất nhiều việc trong các lĩnh vực khác nhau. Sáng nay, sau khi lạy Phật, tôi nghĩ đến việc tích cực dạy mọi người trồng rau sạch, làm đậu. Chúng ta vừa dạy cho một người ở Nam Định cách làm đậu và xây tặng lò sản xuất đậu, họ làm đậu vừa để tặng, vừa để bán. Đây là chúng ta giúp mọi người tu bố thí, họ mở tâm cho đi thì dần dần sẽ có phước báu và thoát nghèo.

Hiện tại, mỗi tháng chúng ta đều tặng bảy, tám tấn rau, hàng chục ngàn miếng đậu. Tôi sinh ra trong một gia đình bần cố nông, tôi đã thoát nghèo nhờ việc cải đổi tâm lượng. Nếu có người nào nói họ cần tiền để làm một việc gì đó, tôi cảm thấy hợp lý thì tôi sẽ hỗ trợ. Chúng ta chỉ có thể cứu cấp chứ không thể cứu nghèo nên chúng ta phải dạy họ cách thoát nghèo. Nhà Phật nói, cách thoát nghèo tốt nhất là bố thí. Ngày trước, có người từng nói với tôi: **“*Thưa Thầy, 35 năm rồi con chưa từng cho ai một thứ gì! Từ ngày con đến hệ thống học tập con chưa phải tốn một đồng nào, hệ thống đã khiến cho con hoàn toàn thay đổi ý niệm*”**. Chúng ta được tu học nên chúng ta thường bố thí, cho đi, chúng ta coi đây như một điều bình thường, nhưng có những người không dễ dàng bố thí, cho đi. Chúng ta muốn mở được tâm vì người lo nghĩ thì chúng ta phải có những tấm gương, đây chính là có người làm thân giáo cho chúng ta xem. Hiện tại, chúng ta trồng rau sạch để tặng mọi người, những người nhận được rau đều rất vui.

Hòa Thượng nói: **“*Các vị phải nên biết, giúp đỡ vật chất chỉ là nhất thời, chỉ giải quyết sự thống khổ ngay trước mắt, không thể cứu giúp được lâu dài, cho nên, chúng ta có thể cứu giúp người có tai nạn ngay trước mắt nhưng không thể cứu giúp được đời sống bản khổ*”**. **“*Làm thế nào để giúp họ thoát khỏi sự bần cùng?*”**

Giáo dục họ. Ngoài việc dạy họ đạo lý nhân quả, chúng ta giúp họ có kỹ năng, năng lực để họ tự độc lập, mưu sinh”.

Phật pháp dạy mọi người cách cải tạo vận mệnh. Những người đã từng đến học tập với tôi, hiện tại đều đã có thể phụ trách các vườn rau. Người nhà của một người học trò từng nói với tôi: ***“Con không thể tưởng tượng được là chú ấy có thể làm được việc!”***. Chúng ta phải dạy mọi người cách tu phước, tích phước, rèn luyện năng lực. Khi những người học trò của tôi đến làm ở vườn rau 300m², ban đầu họ không biết làm như thế nào, dần dần họ làm tất cả các bước gieo hạt, ươm hạt, đóng giá thể, đưa lên giàn, thu hoạch, nhặt cốc, rửa giàn... một cách thành thạo. Trước đây, trong số họ có người chưa biết cách cầm cuốc nhưng hiện tại, họ đã biết cách tháo, chế tạo, sửa chữa chiếc cuốc đó.

Điều quan trọng là chúng ta phải biết tích công, bồi đức. Chúng ta có phước lớn thì làm mọi sự đều hanh thông, chúng ta có phước nhỏ thì làm mọi việc đều dễ thất bại. Rất nhiều người không biết điều này! Mỗi năm, có rất nhiều người có bằng Tiến sĩ Kinh tế nhưng rất ít người làm chủ, phát tài, phần lớn họ đi làm thuê cho những người không có bằng Tiến sĩ. Hoà Thượng từng nhắc đến ông Trần Gia Lễ, ông là đại phú ông, tướng người của ông giống nông dân, ông chỉ có trình độ trung cấp nhưng nhân viên của ông đều có bằng cấp, có khả năng quản lý tài chính.

Hòa Thượng nói: ***“Chúng ta thành lập, xây dựng trường học là phương pháp cứu bản tốt nhất”***. Chúng ta phải giúp mọi người phá mê khai ngộ, khi họ thông suốt mọi sự, mọi việc, biết đạo lý thì họ có thể trải qua đời sống viên mãn.

Hòa Thượng từng nói: ***“Bạn đừng đem cách thức cũ kỹ của mình để rao truyền, muốn người khác làm theo cách đó”***. Trước đây, tôi luôn mặc bộ quần áo màu nâu xộc xệch, ống thấp ống cao, gặp ai tôi cũng khuyên họ ăn chay, niệm Phật, họ không hiểu ăn chay để làm gì, niệm Phật để làm gì nên một thời gian thì bỏ không làm nữa. Chúng ta phải giúp người khác giải quyết được những nhu cầu trong cuộc sống, thí dụ như làm thế nào xây dựng gia đình hạnh phúc, con cái ngoan hiền, khi gia đình họ hạnh phúc, con cái ngoan hiền rồi thì họ sẽ tìm hiểu những người giúp họ là ai. Chúng ta tặng rau, đậu cho mọi người một thời gian dài thì họ sẽ cảm động, họ sẽ tìm hiểu xem chúng ta là ai, vì sao chúng ta làm những công việc thiện nguyện như vậy. Chỉ những người học Phật, niệm Phật mới tình nguyện, sẵn lòng làm những việc vô tư, vô cầu như vậy!

Hôm qua, chúng ta vừa tổ chức xong một trại hè dạy các con biết hiếu thảo Cha Mẹ, kính trọng Thầy Cô, sau này là công dân tốt, các Cha Mẹ đều vô cùng hạnh phúc. Người của chúng ta di chuyển đến đúng giờ, tự trả các chi phí di chuyển và toàn tâm toàn ý dạy dỗ các con. Phật dạy chúng ta ***“Phục vụ chúng sanh là cúng dường chư Phật”*** nên chúng ta làm một cách vui vẻ, không có áp lực. Giúp ích tất cả chúng sanh chính là cúng dường chư Phật vì tất cả chúng sanh đều sẽ là chư Phật ở tương lai.

Người chân thật học Phật thì mỗi niệm đều vì người, vì xã hội lo nghĩ, không vì chính mình. Hè năm nay, chúng ta tổ chức các trại hè trên khắp các nơi từ Điện Biên đến Sóc Trăng, chúng ta làm với tinh thần vì mọi người mà hy sinh phụng hiến. Nếu chúng ta làm những việc này lâu ngày thì mọi người sẽ nghĩ “*Những người này là ai?*” hay “*Tại sao họ làm mọi việc một cách chí công vô tư như vậy?*”. Họ sẽ nhận ra chúng ta là những người học Phật, mọi người cảm động thì họ sẽ bắt chước làm theo.

Suốt cuộc đời, Hòa Thượng luôn nhắc nhở chúng ta làm giáo dục, xây trường học chính là chúng ta làm giáo dục. Ở môi trường nào chúng ta cũng có thể làm giáo dục, thí dụ ở bến xe, sân bay, toilet thì chúng ta đều có thể làm giáo dục. Một lần tôi bước vào một nhà vệ sinh, khi nhìn thấy nhà vệ sinh quá bẩn tôi định đi ra nhưng tôi nhớ lời Thầy Thái dạy: “*Chúng ta nhìn thấy một người từ nhà vệ sinh đi ra mà nhà vệ sinh bẩn thì chắc chắn là do ông ta!*”. Khi đó, tôi đang mặc quần áo vest, tôi dùng tay cất dọn giấy và đánh rửa bồn cầu một cách sạch sẽ. Một lần ở Hải Dương, tôi đang mặc áo trắng, nhìn thấy nhà vệ sinh rất bẩn nên tôi buộc hai vạt áo trắng lên, sau đó, tôi dọn giấy, xịt nước rửa, ống quần tôi bị ướt hết nhưng tôi vẫn bước lên bục giảng, giảng bài như bình thường. Hoàn cảnh nào cũng là môi trường để chúng ta thực hiện công tác giáo dục!

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập Mang lại lợi ích cho mọi người!